

XL CURSO DE SAÚDE AMBIENTAL

Ferrol, 5-8 maio 2009

I MESA REDONDA

**“Saúde ambiental para todos:
unha esperanza alcanzable no terceiro milenio”**

PONENCIA:

**“Radiografía da saúde ambiental de Galicia:
propostas de mellora”**

Prof. Dr. Francisco Peña

Ferrol, 5 maio 2009

PRINCIPAIS PROBLEMAS AMBIENTAIS EN GALICIA:

- **Ordenación territorial.**
- **Urbanismo e medio ambiente.**
- **Conservación de espazos protexidos.**
- **Xestión forestal sostible.**
- **Recuperación de espazos degradados.**
- **Calidade do aire.**
- **Enerxía eólica.**
- **Contaminación acústica.**
- **Calidade das augas das rías galegas e produción de cultivos mariños.**
- **Augas continentais.**
- **Abastecemento hídrico.**
- **Sistema de saneamento e depuración de augas residuais urbanas.**
- **Eliminación das augas residuais no medio rural.**
- **Xestión integral de residuos urbanos.**
- **Purins.**
- **Uso de praguicidas.**
- **Empresa e medio ambiente.**
- **Educación ambiental.**
- **Axenda 21 Local.**
- **Diagnóstico ambiental.**
- **Recursos escasos para afrontar a resolución dos problemas ambientais.**

ORDENACIÓN TERRITORIAL

- Falta de planificación e ordenación territorial en Galicia.
- A enorme dispersión da poboación fai inviable levar as infraestruturas e servizos (abastecemento, saneamento, etc.) a toda a poboación, dado o seu elevado coste.
- A desagrarización.

Serra da Enciña da Lastra

URBANISMO E MEDIO AMBIENTE

“Do feísmo ao urbanismo sostible”

Exemplo de Feísmo

Illa de Toralla

Ría de Ferrol

**Integrar a urbanización e o urbanismo co medio ambiente,
sendo respetuosos cos cascos monumentais das vilas,
márxes dos ríos, entrada das rías, litoral e a paisaxe.**

‘Crear entornos saudables: promover zonas verdes, parques e áreas recreativas, que faciliten aos cidadáns un maior contacto coa natureza en beneficio da súa saúde’.

Paseo relaxante polas Fragas do Eume

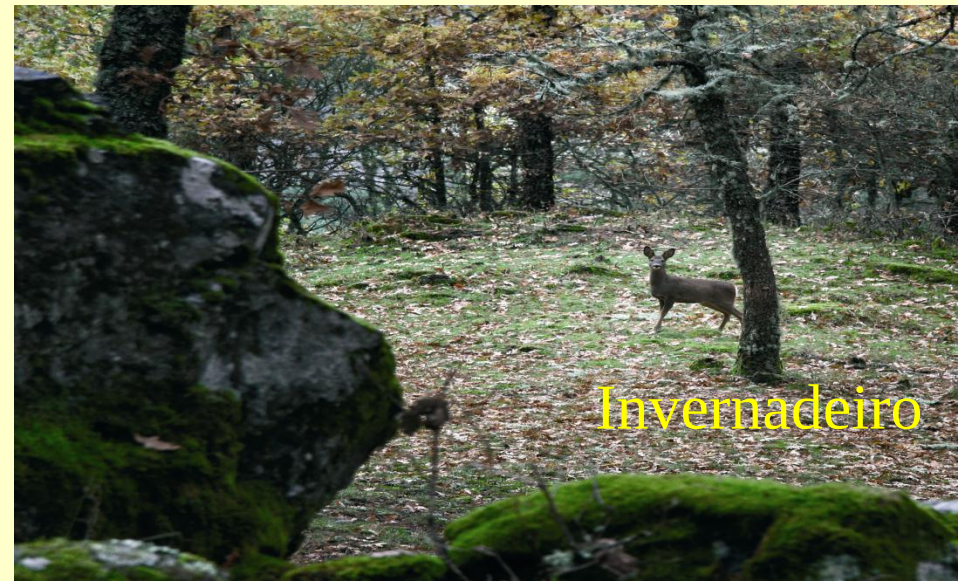

PATRIMONIO NATURAL GALEGO

- Parque Nacional Marítimo-Terrestre das Illas Atlánticas (Cíes, Ons, Sálvora, Cortegada)
- 6 Parques Naturais: Aloia, Corrubedo, Baixa Limia-Xurés, Fragas do Eume, Invernadeiro e Serra da Enciña da Lastra.
- 14 Zonas de protección de aves ZEPA-RAMSAR.
- 59 LICs (Red Hábitat).
- 6 Monumentos Naturais.
- 3 Sitios de Interés Nacional.

Illas Cíes

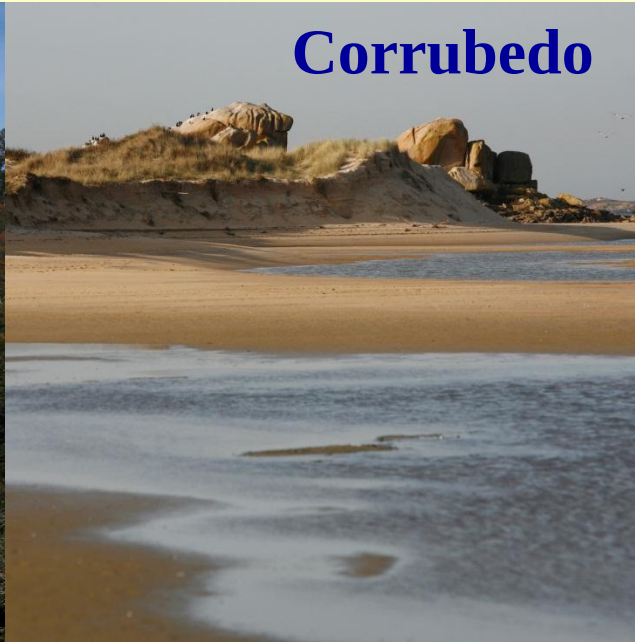
Invernadeiro

PARQUES NATURAIS DE GALICIA

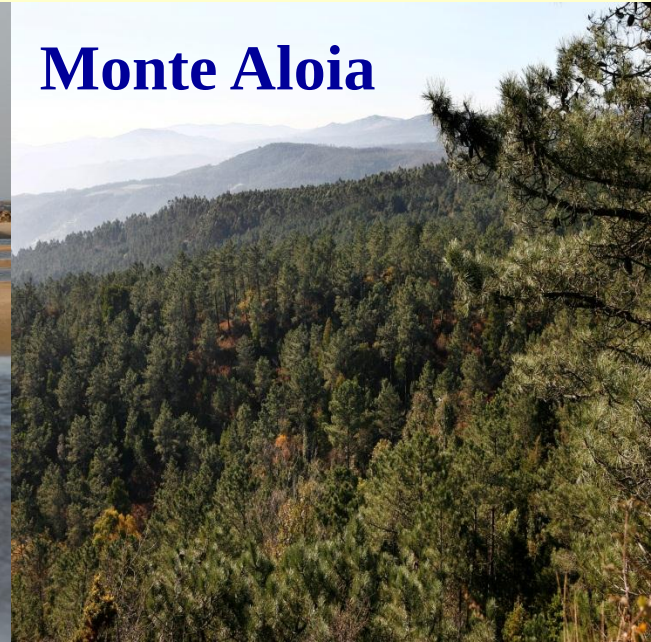
Fragas do Eume

Corrubedo

Monte Aloia

Monte Invernadeiro

Serra do Xurés

Serra da Enciña da Lastra

RECOMENDACIÓNS A SEGUIR

para protexer e conservar o patrimonio natural galego

Facer compatible o coidado integral de Galicia coa posta en valor e divulgación dos seus recursos naturais, cunha riqueza faunística, florística e paisaxística, que é preciso protexer e conservar.

É preciso ordenar os recursos naturais dos ENP e elaborar os plans de uso e xestión, establecer medidas protectoras que faciliten a mellora e recuperación de hábitats singulares que contribúan a conservar a biodiversidade e a mellorar a textura da paisaxe.

Viaxe en catamarán polos
CANÓNS DO SIL

XESTIÓN FORESTAL SOSTIBLE

Prevención dos incendios forestais en Galicia

Impulsar unha política preventiva encamiñada a protexer os nosos bosques e ecosistemas forestais, fomentando as boas prácticas para unha xestión sostible do medio forestal que permita a conservación da biodiversidade e da paisaxe.

Adicar maior coidado á limpeza do monte e fomentar a educación forestal sostible na poboación.

Fragas do Eume

Vixilancia e control da calidade do aire nas cidades e nas áreas industriais

OBXETIVOS

Proteccion medio ambiente

Proteccion saude humana

Garantir os recursos
naturais

Impulsar a implantación de enerxías
alternativas non contaminantes
(eólica, solar,...)

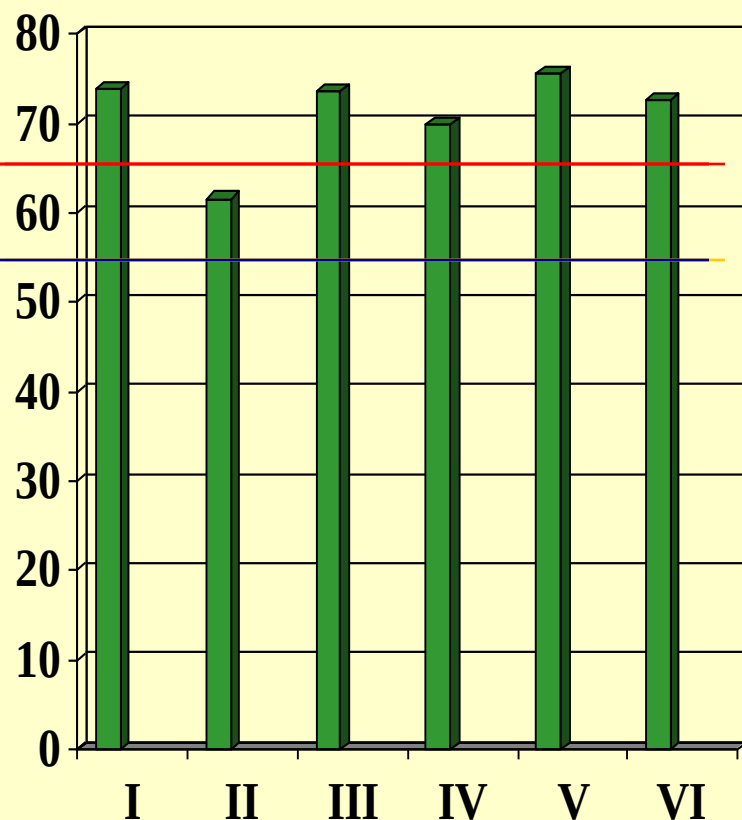
Cambios de combustibels
fósiles nas centrais térmicas

Parque eólico de Chantada

CONTAMINACIÓN ACÚSTICA

Nivel sonoro continuo equivalente Santiago de Compostela

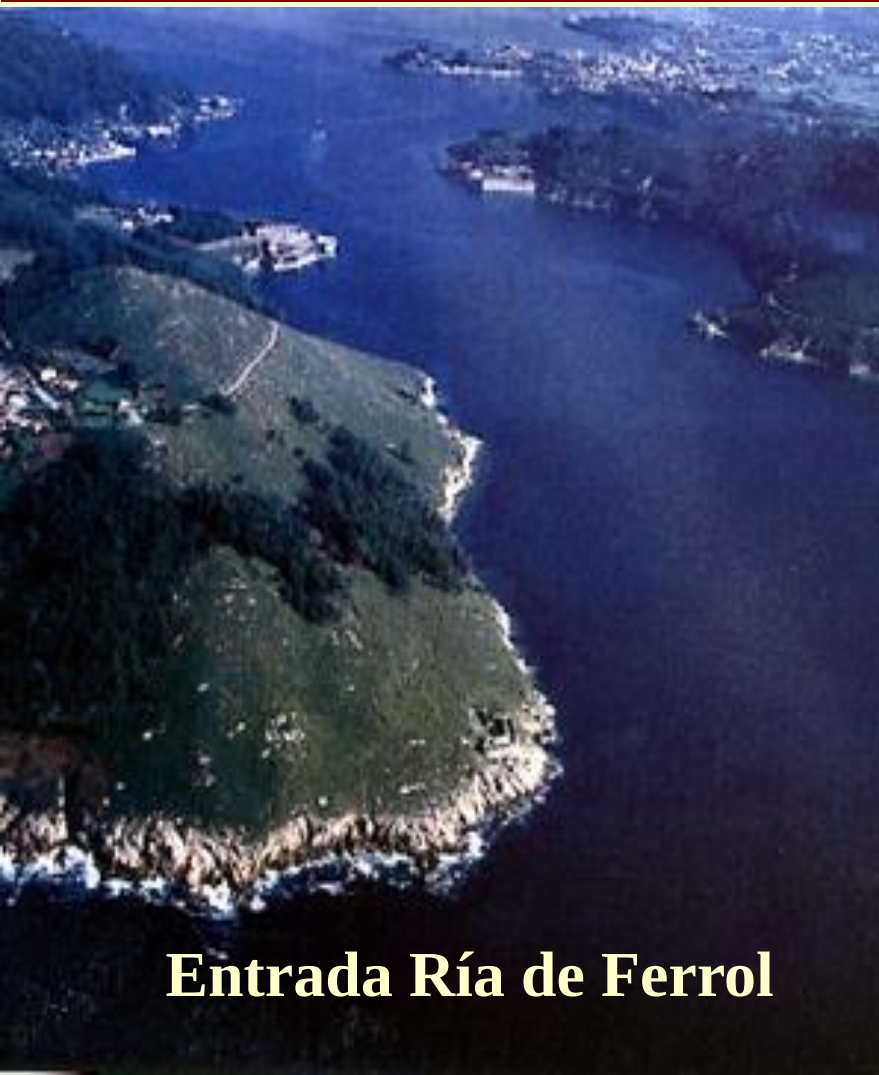
■ 60s Leq dB(A)

- Denuncias por ruidos que chegan con máis frecuencia aos concellos e ao Valedor do Pobo.
- Aplicar ordenanzas municipais, debendo os locais de diversión cumprir coa normativa acústica.
- Elaboración de mapas sonoros e realización de enquisas.

CALIDADE DAS AUGAS DAS RÍAS GALEGAS E PRODUCCIÓN DE CULTIVOS MARIÑOS

Entrada Ría de Ferrol

- A explotación dos recursos mariños é unha das actividades de maior importancia socioeconómica do litoral galego como xerador de emprego directo e dinamizador da actividade industrial e turística.
- Saneamento integral das nosas rías: protexer a calidade das súas augas si queremos manter a produción e calidade dos cultivos mariños.
- Previr catástrofes mariñas.

RECUPERAR A CALIDADE DAS AUGAS CONTINENTAIS DE GALICIA

Maior control dos vertidos contaminantes de augas residuais urbanas e industriais, aplicando o canon de saneamento.

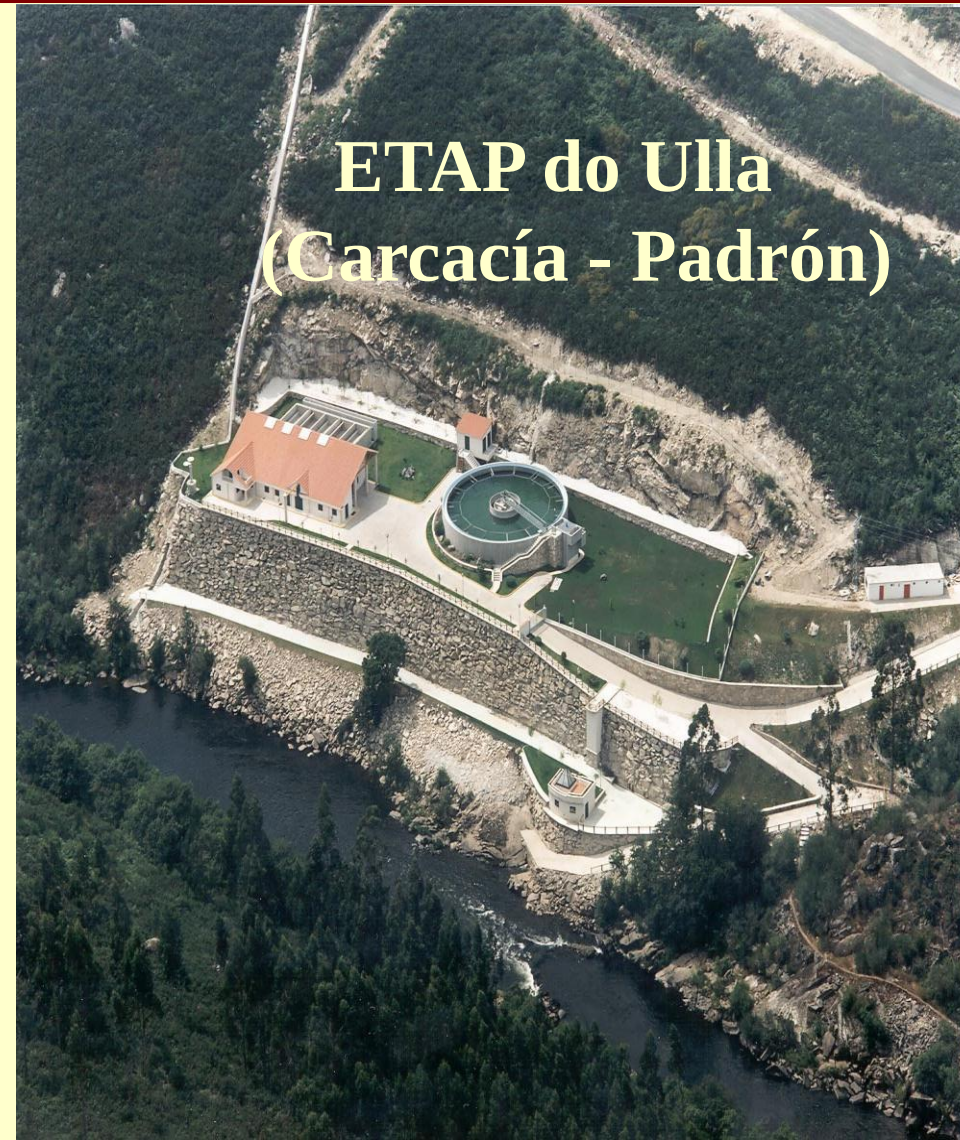
Recuperación da pesca fluvial, potenciando a riqueza da pesca continental de Galicia.

ABASTECIMIENTO HÍDRICO MUNICIPAL

É preciso mellorar e ampliar as infraestruturas dos abastecementos hídricos municipais para adaptarse ao RD 07/02/2003 sobre a calidade das augas de consumo.

Mayor control das explotacións por parte da Administración.

FONTES PÚBLICAS E POZOS UNIFAMILIARES

Inventario de fontes públicas en Galicia.

Maior control sanitario de mananciais e pozos en núcleos rurais illados aos que non chega o abastecemento hídrico municipal .

SISTEMA DE SANEAMENTO

Colector

Mellorar e ampliar o sistema de saneamento, facéndolo acesible ao maior nº de entidades de poboación nas zonas rurais, implantando no posible un sistema separativo de recollida das augas negras das augas pluviais.

Evitar os vertidos de augas residuais urbanas e industriais aos cauces fluviais e ao mar.

Aliviadeiro de augas residuais

DEPURACIÓN DE AUGAS RESIDUAIS URBANAS

Dotar de EDARs aos concellos que aínda non teñen, ampliar e mellorar aquelas que o necesitan e mantemento axeitado ao obxecto de optimizar o seu rendimento e eficacia, e maior control por parte da Administración.

**Utilización de lodos de depuradoras:
aplicación agrícola sempre que se axusten á lexislación vixente.**

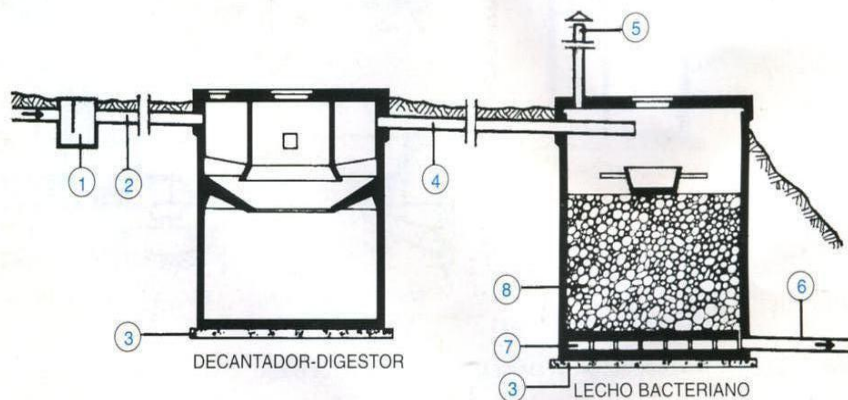
ELIMINACIÓN DAS AUGAS RESIDUAIS NO MEDIO RURAL

“ERRADICAR O USO DOS POZOS NEGROS EN GALICIA”

DEPURACION DE AGUAS RESIDUALES

ESQUEMA DE UN SISTEMA POR DECANTADOR-DIGESTOR Y LECHO BACTERIANO

DECANTADOR-DIGESTOR

LECHO BACTERIANO

1 ARQUETA SIFONICA

2 COLECTOR DE ENTRADA A DECANTADOR-DIGESTOR

3 SOLERA DE HORMIGON EN MASA

4 CONDUCCION A LECHO BACTERIANO

5 CHIMENEA DE VENTILACION

6 EVACUACION DE AGUAS TRATADAS

7 CAMARA DE AIRE

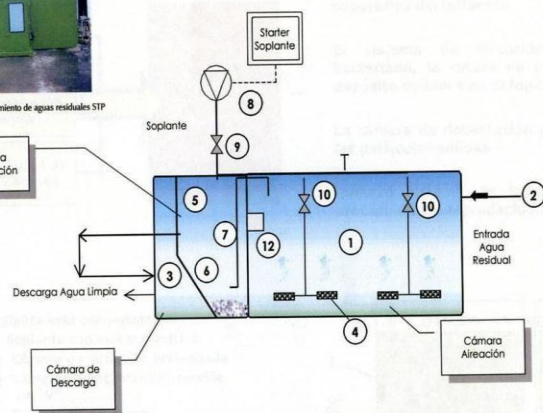
8 MATERIAL DE RELLENO (GRAVA O PLASTICO)

Tecnología

Soluciones Medioambientales y Aguas, S.A.

Imagen: Planta de tratamiento de aguas residuales STP

Planta de Tratamiento de Aguas Residuales Domésticas STP

1. Cámara de Aireación.
2. Entrada de Aguas Fecales.
3. Cámara de Descarga.
4. Difusores de aire.
5. Cámara Clarificadora.
6. Fondo Cámara Clarificadora.
7. Línea de retorno de Lodos.
8. Suministro de aire a unidad de tratamiento.
9. Válvula suministro de aire a línea de retorno de lodos.
10. Válvula suministro de aire a difusor.
12. Baffle de entrada a cámara clarificadora.

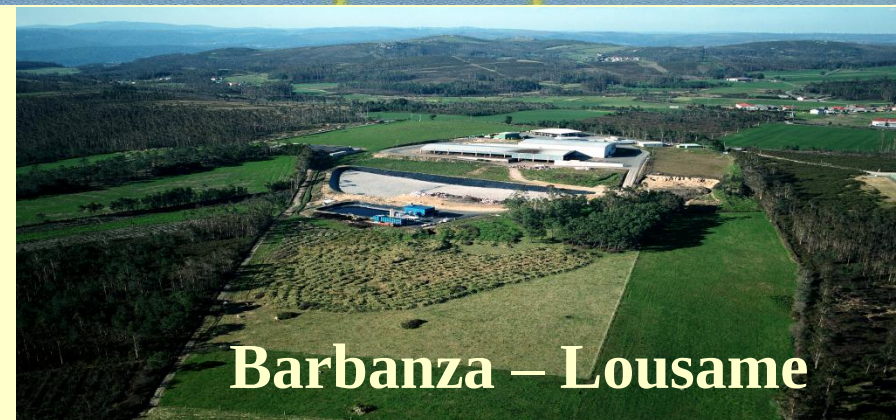
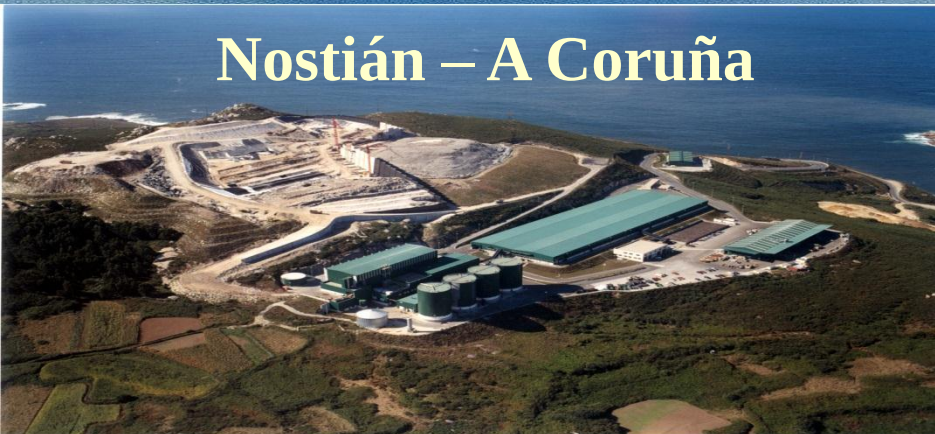
sma
Soluciones Medioambientales y Aguas, S.A.

Especialista en el Tratamiento de Aguas Residuales Urbanas

Esquema dun decantador-dixestor e leito bacteriano para depuración de augas residuais domésticas no medio rural galego

Planta de tratamento compacta por aireación prolongada e recirculación de fangos activos

XESTIÓN INTEGRAL DE RESIDUOS URBANOS

**Complementariedade de procedementos,
coa finalidade de chegar a unha solución global viable e eficiente.**

IMPULSAR A RECOLLIDA SELECTIVA DE ENVASES LIXEIROS NOS CONCELLOS DE GALICIA

Campañas informativas, propiciando a participación activa da poboación, e con elo mellorar a separación en orixen e facilitar a reutilización e o reciclaxe, co fin de disminuir os materiais que deberán someterse a unha recuperación enerxética.

Aquelas fraccións que non foron valorizables polas outras vías, haberá que sometelas a unha incineración controlada, introducindo os controis e rexistros necesarios que garanticen o cumprimento das directrices comunitarias, e si é posible coas máis exixentes que protexan o medio ambiente e a saúde pública.

VERTEDOIROIS DE RESIDUOS URBANOS

Basura sin compactar

Lixiviados

Parque de Bens

A CMA procedeu á adecuación, selado e clausura de 150 vertedoiros de RU dos 300 existentes en Galicia, debendo intensificar esta tarefa tendo en conta o estado actual no que se encontran e o risco de contaminación de acuíferos, contaminación atmosférica, impacto visual, etc.

Localización, inventario e erradicación dos vertedoiros incontrolados de basuras en Galicia.

A INDUSTRIALIZACIÓN DE GALICIA É COMPATIBLE COA PROTECCIÓN E CONSERVACIÓN DO SEU PATRIMONIO NATURAL

Sempre e cando as empresas que emiten residuos dispoñan das medidas correctoras oportunas que lles permitan cumprir coa lexislación ambiental actual, estando éstas obrigadas a cumprir a Ley de Prevención e Control Integrados da Contaminación (IPPC), que establece unha autorización ambiental e integrada.

As empresas deberán fomentar a reciclaxe (plásticos, cartons, metais, etc.) e xestionar os seus residuos (asimilables a urbanos, inertes e perigosos o RTP: xestores autorizados se encargan da súa recollida).

A EMPRESA ANTE O RETO AMBIENTAL

A tendencia actual das empresas que coidan a súa imaxen ecolóxica e queren ser competitivas no mercado actual é a implantación de SGMA (ISO 14001, EMAS), integrando a calidade, o medio ambiente e a prevención de RRLL.

É preciso que a Administración potencie as axudas ás empresas que se esforzan en protexer o medio ambiente e cumpren coa lexislación vixente, igual que aquelas que contaminan teñen que pagar os seus impostos (canon de saneamento, ecotasa, etc.) cumprindo co principio comunitario de “**QUEN CONTAMINA, PAGA**”

AENOR Asociación Española de Normalización y Certificación

ESQUEMA EUROPEO DE ECOGESTIÓN Y ECOAUDITORÍA (EMAS)
Eco-Management and audit scheme (EMAS)

VDM-01/034

La Asociación Española de Normalización y Certificación (AENOR) a través de procesos de auditoría acreditados, certifica que:
The Spanish Association for Standardization and Certification (AENOR) through accredited audit processes certifies that:

PARADORES DE TURISMO DE ESPAÑA, S.A.
(Parador de Turismo de Verín)

tiene implantado un sistema de Gestión Medioambiental que cumple los requisitos del Reglamento Europeo 761/2001
has implemented an environmental management system that complies with the requirements of the European Regulation 761/2001

para las actividades de:
for the activities of:

EL SERVICIO DE ALOJAMIENTO Y RESTAURACIÓN.
THE LODGING AND RESTORATION SERVICE.

que se realiza/n en o desde el establecimiento:
which is/are carried out in or from the establishment:

Parador de Turismo de Verín
C/ SUBIDA AL CASTILLO, S/N
32600 - VERÍN
(OURENSE)

y que la información incluida en la declaración medioambiental se ajusta a los requisitos expresados en dicho Reglamento y ha sido validada con fecha 2004-04-30.
and the information included in the environmental declaration complies with the requirement of that European Regulation and has been validated on 2004-04-30.

Fecha de validación: 30 de abril de 2004
Validation Date

AENOR Asociación Española de Normalización y Certificación
Firma: D. Ramón NAZ PAJARES
Signature Director General de AENOR
General Manager of AENOR.

AENOR - CI Génova, 6 - 28004 MADRID(España) - Teléfono: (+34) 914 326 090 - Telefax: (+34) 913 104 518 - www.aenor.es

Entidad de certificación acreditada por ENAC con acreditación nº E-V-0001

Un programa de educación ambiental para Galicia

Información ambiental.

Espazos de exposicións e interpretación, infraestructuras e equipamentos de interese ambiental.

Formación de educadores e técnicos en EDA, formación ambiental de funcionarios e responsables políticos, universitaria e de especialistas.

Educación e formación ambiental da xuventude e do público en xeral: participación cidadá.

Programas educativos, produción de materiais didácticos e xeración de contidos.

Cooperación e coordinación en diferentes ámbitos.

Avaliación do programa de educación ambiental.

O CAMIÑO CARA Á SOSTIBILIDADE DE GALICIA

IMPLANTACIÓN DA AXENDA 21 LOCAL NOS CONCELLOS GALEGOS:

“DIAGNÓSTICO AMBIENTAL COMO PRIMEIRO PASO”

- Que os concellos galegos adquiran o compromiso de adhesión á Carta de Aalborg e inicien o desenvolvemento da Axenda 21 Local.
- Convertir a auditoría ambiental na ferramenta clave e no punto de partida de desenvolvemento destas axendas, para o cal se deberán establecer estratexias ambientais por encima dun enfoque sectorial e se potenciará o desenvolvemento local cara ao aproveitamento sostible dos recursos.
- O diagnóstico ambiental nos permitirá coñecer cal é a situación real existente da que se parte, coa finalidade de adoptar as medidas correctoras que permitan correxir as deficiencias detectadas.

IMPULSAR UNHA POLÍTICA AMBIENTAL EFICAZ DE CARÁCTER PREVENTIVO ADICANDO MÁIS RECURSOS PARA AFRONTAR CON GARANTÍAS A A RESOLUCIÓN DOS PROBLEMAS AMBIENTAIS

- Establecer un conxunto de instrumentos e medidas para que a política ambiental integrada na política socioeconómica, dispoña dos recursos necesarios destinados á corrección dos riscos ambientais.
- Impulsar a creación de Departamentos de Medio Ambiente nos concellos, con presupostos axeitados e personal técnico especializado.
- Maior colaboración e coordinación entre os concellos de Galicia e as AAPP, coa finalidade de poñer en marcha estratexias e plans de actuación conxuntos, abandonando localismos, estando por encima de ideoloxías políticas, e poñéndose dacordo para solucionar problemas comúns, que é finalmente o que quere e necesita o cidadán.

COIDAR A NOSA TERRA:

UN COMPROMISO ÉTICO DE TOD@S @S GALEG@S

É preciso salvagardar o noso patrimonio natural a través do compromiso e esforzo solidario de tod@s @s galeg@s, en aras de conseguir un medio ambiente saudable e sostible, mellor legado para xeracións vindeiras.

Que así sexa.